היה קורא בספר על האיסקופה ונתגלגל הספר מידו גוללו אצלו היה קורא בראש הגג ונתגלגל הספר מידו עד שלא הגיע לי׳ טפחים גוללו אצלו משהגיע לי׳ טפחים הופכו על הכתב והוינן בה אמאי הופכו על הכתב הא לא נח ואמר רבא בכותל משופע איתמר דאמר רבא בספר דעביד דנייח מים מי עבידי דנייחי אלא אמר רבא כגון שקלט מע״ג גומא גומא פשיטא מהו דתימא מים ע״ג מים לאו הנחה הוא קמ״ל ואזדא רבא לטעמיה דאמר רבא מים ע״ג מים היינו הנחתן אגוז ע״ג מים לאו היינו הנחתו בעי רבא אגוז בכלי וכלי צף ע״ג מים בתר אגוז אזלינן והא נייח או דילמא בתר כלי אזלינן והא לא נייח דנייד תיקו שמן שצף ע״ג יין מחלוקת ר׳ יוחנן בן נורי ורבנן דתנן שמן שצף ע״ג יין ונגע טבול יום בשמן לא פסל אלא שמן בלבד ר׳ יוחנן בן נורי אומר שניהם מחוברים זה לזה א״ר אבין א״ר אילעאי א״ר יוחנן היה טעון אוכלים ומשקין ונכנס ויוצא כל היום כולו אינו חייב עד שיעמוד אמר אביי והוא שעמד לפוש ממאי מדאמר מר תוך ד׳ אמות עמד לפוש פטור לכתף חייב חוץ לד׳ אמות עמד לפוש חייב לכתף פטור מאי קמ״ל שלא היתה עקירה משעה ראשונה לכך הא אמרה רבי יוחנן חדא זימנא דאמר רב ספרא א״ר אמי א״ר יוחנן (א) המעביר חפצים מזוית לזוית ונמלך עליהן והוציאן פטור שלא היתה עקירה משעה ראשונה לכך אמוראי נינהו מר אמר לה בהאי לישנא ומר אמר לה בהאי לישנא: ת״ר המוציא מחנות לפלטיא דרך סטיו חייב ובן עזאי פוטר בשלמא בן עזאי קסבר מהלך כעומד דמי אלא רבנן נהי נמי דקסברי מהלך לאו כעומד דמי היכא אשכחנא כה״ג דחייב א״ר ספרא א״ר אמי א״ר יוחנן

מידי

היה קורא בספר על האסקופה. ואם תאמר ולרבא בפרקין דלא גזר בכרמלית גזירה לגזירה גבי לא יצא החייט במחטו (לקמן די יא:) מאי איריא ספר אפילו כל מילי נמי שרי באגדו בידו כיון דאפילו באין אגדו בידו לא אסור אלא מדרבנן ואי אפשר לאוקמה אלא באסקופת כרמלית כדמסיק אביי בפרק בתרא דעירובין (דף צח. ושם) וי״ל דנקט ספר לאשמעינן אפילו ספר אם אין אגודו בידו אסור לאפוקי רבי שמעון דאמר התם כל דבר שהוא משום שבות אינו עומד בפני כתבי הקודש: **בכותל** משופע. אור״י דאיירי כגון שרבים מכתפים עליו דהוי רה״ר: **אגוז** ע״ג מים לאו היינו הנחתו. ואע״ג דאמרינן בפ״ק דב״מ (דף ט: ושם) ספינה מינח נייחא ומיא הוא דקא ממטי לה לגבי קנין שאני דלא אקרי חצר מהלכת דחצר ילפינן מיד *ויד נמי איהו דקא מסגי תותא וקא ממטי לה אבל הכא ממשכן ילפינן ושם לא היה מסתמא אלא כדרך שמצניעים חפצים בני אדם ובעי אגוז בכלי וכלי צף ע״ג מים אם הוא דרך כך להצניע חפצים או לא אע״ג דודאי לאו כמונח דמי דקי״ל רכוב כמהלך דמי ובריש פרק בתרא (דף קנג.) משמע נמי דאם נותן על אדם כשהוא מהלך דלא חשיב הנחה א) דקאמר מניחו עליה כשהיא מהלכת ונוטל ממנה כשהיא עומדת ואמרינן נמי בהמוציא (לקמן דף פ.) הוציא דיו כשיעור שתי אותיות וכתבן כשהוא מהלך חייב כתיבתם זו היא הנחתם משמע דוקא כתבן שהניחן במקום שישארו שם לעולם אבל אם ספך לכלי אחר לא חשיב הנחה כיון שהוא מהלך: **רבי** יוחנן בן נורי אומר שניהם כו׳. מדנקט טבול יום ולא נקט שני משמע דשמן חשיב משקה דשני אחר מטמא משקין להיות תחלה וכן משמע בפ״ק דפסחים (דף יד: ושם) ומה שקשה ממנחות פירשתי שם בפסחים: **בשלמא** לבן עזאי מהלך כעומד דמי. קשה לר״י מה צריך להאי טעמא לימא בשלמא לבן עזאי לא אשכחן כה״ג דמיחייב כדפריך מהא טעמא לרבנן דאי משום דמודה בזורק קאמר האי טעמא הא אכתי לא ידע דמודה בזורק דאי ידע לפרוך נמי לבן עזאי אזורק ומושיט היכא אשכחן כו׳ ומירץ ר״י דה״ק בשלמא לב״ע אפילו משכחת כה״ג במשכן פטור דמהלך כעומד דמי אלא לרבנן תקשה היכא אשכחן כו׳ ובירושלמי פריך על דעתיה דבן עזאי אין אדם מתחייב על ד׳ אמות ברה״ר לעולם דיעשה כמי שהונחה על כל אמה ואמה ויפטר ומשני משכחת לה בקופץ והש״ס דידן לא חשיב לה פירכא כדאמר בהזורק (לקמן דף צז:) דד׳ אמות ברה״ר הלכתא גמירי לה ולהכי לא מקשה עלה וכן קלוטה לר״ע אע״ג דכמי שהונחה דמיא בזורק ד׳ אמות ברשות הרבים חייב ולא אמרינן כמי שהונחה תוך ד׳ אמות ברשות הרבים וריב״א מספקא ליה כיון דבד׳ אמות ברשות הרבים ב) לא אמר מהלך כעומד דמי אף על גב דבעלמא כעומד דמי לבן עזאי אם חייב לבן עזאי אפילו עמד לפוש תוך ד׳ אמות אם לאו וכן אם לא עמד חוץ לארבע אמות כגון שנטלה אחר מידו אם אמרינן מהלך כעומד דמי חוץ לד׳ אמות אם לאו וכן קלוטה לרבי עקיבא אם אמר כמי שהונחה דמיא חוץ לארבע אמות אפילו קלטה אחר או כלב או שנשרפה כיון דתוך ארבע אמות לא אמרינן נראה לרשב״א לרבי יוחנן דאמר לעיל המפנה חפציו מזוית לזוית ונמלך עליהם והוציאן פטור לית ליה דבן עזאי דלאמר מהלך כעומד דמי הוה חייב וכן מוכח בהדיא בריש אלו נערות (כתובות דף לא. ושם):

מידי

קורא בספר. כל ספרים שלהם עשוים כמגילה: **ונתגלגל הספר מידו.** וראשו אחד בידו: **גוללו אצלו.** ובפרק בתרא דעירובין(ט) מוקים לה באיסקופת כרמלית כגון גבוה ג׳ ורחבה ד׳ ורשות הרבים עוברת לפניו דאי נפל כוליה מידיה ומהדרי ליה מרה״ר לאיסקופה לאו חיוב חטאת איכא הלכך השתא דראשו אחד בידו ואין כאן עקירה אפילו משום שבות נמי לא גזור: **היה קורא בראש הגג.** שהוא רה״י: **ונתגלגל הספר מידו.** וראשו אחד בידו: **עד שלא הגיע.** ראש המתגלגל: **לי׳.** התחתונים שהוא אויר ר״ה גוללו אצלו: **הגיע לי׳.** אסור לגוללו דגזור רבנן משום שבות היכא דאוגדו בידו אטו היכא דנפק מידיה כוליה דלא לייתיה דאיכא חיובא דאורייתא: **הופכו על הכתב.** כתבו לצד הכותל והחלק כלפי ר״ה שלא יהא מוטל כל כך בבזיון: **והא לא נח.** ואמאי אסור לגוללו אצלו: **משופע.** בולט מלמטה ומצר מלמעלה דנח ליה על אותו שיפוע: **מי עבידי דנייחי.** אלא כדבר שיש לו תוך: **מהו דתימא.** לאו היינו הנחתן דתהוי עקירתן עקירה דהא ניידי ואזלו: **קמ״ל.** דהיינו הנחתן ועקירתן עקירה: **שמן שצף ע״ג יין.** ועקר השמן והוציאו לר״ה. וה״ה ע״ג מים לענין שבת אבל לענין תרומה לא סגי דלא נקט יין: **מחלוקת רבי יוחנן ורבנן דתנן שמן.** של תרומה: **שצף ע״ג יין.** של תרומה: **טבול יום.** פוסל את התרומה מן התורה ביבמות בפ׳ הערל (דף עה.): **לא פסל אלא שמן בלבד.** לפי שאינו חבור זה לזה ושמן פסול הוא ולא טמא הילכך לא פסיל ליה ליין. ולענין שבת נמי הוי כדבר אחר הצף על המים דלאו היינו הנחתו: **היה טעון אוכלין ומשקין.** משמע שלא טענו לכך אלא היה טעון ברה״י כדי להוליכו מזוית לזוית (ב) (או מבעוד יום) ומשעקר רגליו נמלך ויצא ונכנס כל היום כולו: **אינו חייב עד שיעמוד.** ואח״כ יעקור עצמו לצאת דעמידת גופו ודאי (ג) כעמידת חפץ דמי הלכך כי עמד ועקר ע״מ לצאת מיחייב. אבל בלא עמידה ליכא עקירה אלא עקירה ראשונה והיא לא היתה ע״מ לצאת והתורה לא חייבה אלא מלאכת מחשבת(י) וגמרינן ממשכן שיתכוין לעשות המלאכה אבל לא יודע שהוא שבת או כסבור שמלאכה זו מותרת: **והוא שעומד לפוש.** לנוח. דהיא הויא עמידה ועקירה דבתרה הוי עקירה אבל עומד לכתף לתקן משאו על כתיפו לאו עמידה היא: **מדאמר מר.** רבה דהוא רביה דאביי: **תוך ד׳ אמות.** המעביר ד׳ אמות ברה״ר ועמד תוך ד׳ אמות לפוש וחזר והשלים והניח או עמד שם: **פטור.** שלא העביר ד׳ אמות בעקירה אחת. ואם לכתף עמד בתוך הד׳ אמות וכשהשלים ד׳ אמות הניח או עמד שם לפוש חייב (ד) ועמידה דתוך ד׳ לאו עמידה היא שהיתה לכתף: **חוץ לד׳ אמות.** המעביר ד׳ אמות שלימות ועמד חוץ לד׳ אמות אם לפוש עמד הוי הנחת גופו כהנחת חפץ. ואם לכתף עמד אין זו עמידה ואם נטלה אחר מידו אחרי כן שניהם פטורין: **אמוראי נינהו.** ר׳ אלעאי ור׳ אמי: **מר אמר לה בהאי לישנא ומר אמר לה בהאי לישנא.** ומיהו ר׳ יוחנן חדא זימנא אמרה: **חנות.** רה״י: **פלטיא.** רחבה והוא רה״ר: **דרך סטיו.** מקום אצטבאות שיושבים סוחרים ושם כרמלית עליה דלאו להילוכא הוא כרה״ר: **חייב.** הואיל ולא עמד בסטיו לפוש אין כאן הנחה אלא בפלטיא: **ובן עזאי פוטר.** כדמפ׳ קסבר מהלך כעומד דמי וגמלא נעקר מרה״י ומונח בסטיו ועוקר(ה) מסטיו ומניח ברה״ר: **היכא אשכחן כה״ג.** דמפסקא רשותא אחריתי מיחייב דילמא לא חייב׳ רחמנא אלא במוציא מרה״י לר״ה בהדיא:

מידי

עין משפט נר מצוה

יב א מיי׳ פט״ו מהל׳ שבת הלכה כא סמג לאוין סה טוש״ע א״ח סי׳ שנב סעיף א:
יג ב מיי׳ שם טוש״ע שם סעיף ב:
יד ג ד ה ו מיי׳ פי״ג מהל׳ שבת הלכה ד ופי״ח מהלכות טומאת אוכלין הלכה ג:
טו ז ח מיי׳ פי״ג מהל׳ שבת הלכה ח:
טז ט שם הלכה י:
יז י שם הלכה יב:

◆

גליון הש״ס

תוס׳ ד״ה אגוז. ויד נמי איהו דספקי תניא. [illegible]

◆

רבינו חננאל

היה קורא בראש הגג ונתגלגל הספר מידו כו׳. כד נח זה הספר ע״ג כותל משופע. ודחינן איתור דאמר רבה בספר דעביד דניח מיא מי עבידי דניחי. ואוקמא רבא כגון שקלט מע״ג הגומא ומצא המוציאו להה״ר שקלט ממקום ד׳, רבא לטעמיה דאמר רבא מים ע״ג מים היינו הנחתן אגוז ע״ג מים לאו היינו הנחתו, כגון שעקר והוציא אגוזים מרה״י ונתנם ע״ג מים ברה״ר עקירה איכא הנחה ליכא. בעי רבא הוציא ונתן אגוז בכלי והכלי נתון במים מהו, בתר אגוז אזלינן והא נח חייב, או דילמא בתר כלי אזלינן והא לא נח, ועלתה בתיקו. הוציא שמן ונתנו ע״ג [יין] מחלוקת ר׳ יוחנן בן נורי ורבנן דתנן בפרק [ב׳ דטבול יום] שמן שצף ע״ג יין ונגע טבול יום בשמן לא פסל אלא שמן בלבד, ור׳ יוחנן בן נורי אומר שניהם חיבור, לתנא קמא לא נח לר׳ יוחנן בן נורי נח, כמו שהמים שאמרנו מים ע״ג מים היינו הנחתן. פי׳ לפוש, כגון שינע במשוי שעליו ומתכוין לעמוד להתרות ולנוח כדי שיסור יגיעו זה, חשיב כאילו הניח המשא שעליו, וכל כי האי גוונא הוי הנחה. אבל לכתף שכוונתו לתקן המשא שעל כתיפו פטור דכמהלך דמי ולא עקר ולא הניח. הא דא״ר יוחנן המתכוון לצנות חפצים מזוית לזוית ונמלך עליהן והוציאן פטור, שלא היתה עקירה בכוונה להוציאן לחוץ במקום חיוב אלא לזוית שאין שם חיוב, ועיקרו באלו נערות וכבר פירשנוהו שם. פי׳ סטיו, אצטבא והוא איקרבטא, ועושין כי האי גוונא בפני החנויות. ועל זה שנינו בחיצונה המוציא מחנות לפלטיא דרך סטיו חייב ובן עזאי פוטר. סטיו, זהו כרמלית. לבן עזאי כאילו עומד בסטיו שנמצא מוציא מכרמלית לרחבה, אלא לרבנן אמאי חייב.

מסורת הש״ס

א) עירובין לג: [קב.], ב) [עירובין לח.], ג) לקמן ק., ד) ג״ז שם עירובין צח: טבול יום פ״ב מ״ה, ה) [רש״י. אבל עומד לכתף פטור], ו) כתובות לא. ע״ש עירובין כ., ז) לקמן צג., ח) [כתובות לא: עירובין לח.], ט) [דף לח.], י) [ביצה יג.], כ) [ועיין תוס׳ מגילה יג. סד״ה בשלמא].

◆

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ אמר ר׳ יוחנן המפנה חפציו מזוית לזוית ונמלך: (ב) רש״י ד״ה היה טעון וכו׳ מזוית לזוית ומשעקר רגליו כצ״ל ותיבת או מבעוד יום נמחק: (ג) ד״ה אינו חייב וכו׳ גופו ודאי בהנחת חפץ דמי וכו׳ מחשבת דגמרינן ממשכן: (ד) ד״ה פטור וכו׳ לפוש חייב דעמידה דתוך ד׳ וכו׳ היא כיון שהיתה לכתף: (ה) ד״ה ובן עזאי וכו׳ בסטיו ונעקר מסטיו ומונח:

◆

מוסף רש״י

היה קורא בספר. כל ספרים העשויים בימי הראשונים עשויין כגליון כס״ת שלנו (עירובין צז:). והא לא נח. ואפילו שבות ליכא (שם צח.). בכותל משופע. דכיון דכותל למטה נח על בליטתו (שם). מים על גבי מים היינו הנחתן. ואם נטל מקצתן והוציא הוי עקירה (לקמן ק:). אגוז על גבי מים לאו היינו הנחתן. ואם נטלו משם לאו עקירה היא (שם). ונגע טבול יום בשמן. משום הכי נקט טבול יום, משום דפוסל ולאו מטמא, הלכך לא פסל אלא שמן בלבד דלאו חיבור הוא למיהוי כחד, ואילו הוה טמא הוה מטמא ליה לשמן ושמן פסל ליה ליין (לקמן ק:). שלא היתה עקירה משעה ראשונה לכך. להוציאו (כתובות לא.). ובשבת מלאכת מחשבת אסרה תורה שנתכוין לכך אלא שבגג בשבת כסבור שהיום חול או מלאכה זו מותרת, אבל כי לא נתכוין פטור מתעסק (עירובין כ.).

◆

תוס׳ ישנים

א) נראה דאם מהלך כעומד דמי [illegible] בכלי דדמי [illegible] אגוז בכלי וכלי לף ע״ג המים אבל [illegible] או מניח ע״ג אדם דמי לאגוז ע״ג מים:

ב) הא ליכא למימר דלית ליה מהלך כעומד דמי בשום מקום כי הכא דהספק סטיו חשיב כמונח [illegible] טעמא משום דהספק כרמלית א״כ זורק ומושיט נמי ליפטר אלא ודאי [illegible] נמי אית ליה מהלך כעומד דמי לבד מד״א ברה״ר הלכתא גמירי לה אבל מודה בזורק ומושיט רק כמהלך [illegible] טעמא לא משום ספקא כרמלית אלא משום דמהלך כעומד דמי בכל מקום והמוציא מרה״י לרה״ר כיון שנכנס לרה״ר [illegible] ומושיט או זורק אינו חייב עד שתנוח בבן עזאי: